

Lakivaliokunnan mietintö N:o 12 Hallituksen esityksen johdosta laiksi eräitten osanotosta vuoden 1918 kapinaan tuomittujen henkilöiden armahtamisesta.

Eduskunta on Lakivaliokunnan valmisteltavaksi lähettänyt Hallituksen edellä mainitun esityksen n:o 93, ja on Valiokunta käsitellyt asian.

Esityksessä ehdotetaan armahdettaviksi seuraavat kaksi ryhmää yksinomaan osanotosta vuoden 1918 kapinaan tai sen yhteydessä tehdyistä rikoksista tuomittuja henkilöitä, nimittäin: 1) ehdonalaisessa vapaudessa tehdyistä rikoksista tuomittuja henkivaltuutuksen ulkopuolelle asetetut henkilöt ja 2) ne, jotka jo ovat rangaistuksensa loppuun kärsineet. Edelliseen ryhmään kuuluvat olisi armahduksella vapautettava heille tuomitusta rangaistuksesta ja sen seuraamuksesta, kun taas jälkimmäisessä ryhmässä oleville, joilla tarkoitetaan niitä, jotka jo ovat vapausrangaistuksensa loppuun kärsineet, olisi palautettava kansalaisluottamus ja suotava vapautus tuomiossa määrätystä muusta rangaistusseuraamuksesta. Valiokunnalle oikeusministeriön vankeinhoitoasiainosastosta annettujen tietojen mukaan oli kuluvan maaliskuun 16 päivänä ensiksi mainittuun ryhmään kuuluvia henkilöitä 588 ja jälkimmäiseen ryhmään kuuluvia 587, joten ehdotettu armahdus tulisi kaikkiaan 1,175 henkilön osaksi. Ulkopuolelle armahduksen jäisivät sitävastoin ne puheenaolevista rikoksista tuomitut henkilöt, jotka vielä ovat vapausrangaistustaan rangaistuslaitoksissa kärsimässä ja joita edellämaintuna päivänä oli 48.

Niistä, jotka olivat ehdonalaisessa vapaudessa tai valvonnan alaisiksi rangaistuslai-

toksen ulkopuolelle asetettuina, oli edellä mainittujen tietojen mukaan tuomittu:

valtio- ja maanpetoksesta tahi avunannosta niihin	147
valtiopetoksen ohella ryöstöstä, kirittämisestä y. m.	53
valtiopetoksen ohella murhasta tai taposta tahi avunannosta niihin	388

Vapausrangaistuksensa täydelleen kärsineistä taas oli tuomittu:

valtio- ja maanpetoksesta tahi avunannosta niihin	364
valtiopetoksen ohella ryöstöstä, kirittämisestä y. m.	143
valtiopetoksen ohella murhasta tai taposta tahi avunannosta niihin	80

Suurin osa armahdettaviksi ehdotetuista henkilöistä eli yhteensä 664 on siis sellaisia, jotka ovat tuomitut valtiopetoksen ohella kapinan yhteydessä tehdyistä väkivalta- tai henkirikoksista; missä määrin myöskin muut 511, jotka on nimenomaan tuomittu ainoastaan valtiorikoksista, ovat sen ohella tehneet itsensä syytäkseen muihinkin rikoksiin, siitä ei Valiokunnan käytettävissä olleiden tietojen nojalla ole voitu saada selkoa, mutta on Valiokunnalle ilmoitettu, että niin olisi asianlaita johonkin osaan nähden heistäkin.

Kaikki kysymyksessäolevat henkilöt ovat aikaisemmin tulleet osallisiksi joulukuun 7 päivänä 1918 annetulla korkeimman vallan haltijan päätöksellä myönnetystä armah-

duksesta, jolla m. m. elinkautinen kuritus-huonerangaistus muunnettiin 12 vuoden kuritushuoneeksi ja määrääjäksi tuomittu vapausrangaistus alennettiin kolmannella osalla, ja osa heistä on saanut hyväkseen myöskin toukokuun 21 päivänä 1921 annetulla lailla suodun armahduksen, minkä lisäksi, kuten esityksestäkin käy selville, Tasavallan Presidentti on armahdusoikeuttaan käyttäen laskenut osan heistä ennen laissa määrättyä aikaa ehdonalaiseen vapauteen.

Nyt ehdotetun armahduksen myöntämistä perustellaan esityksessä sillä, että armahduksen kautta helpotettaisiin tuomittujen toimeentulomahdollisuutta. Tätä perustetta ei Valiokunnan mielestä voida katsoa riittäväksi, kun on kysymys niinkin rajoitetusta määrästä tuomittuja, kuin edellä on mainittu, ja sen sisältöisestä armahduksesta, kuin esityksessä on ehdotettu. Muuta perustetta ehdotetulle yleisluontoiselle armahdukselle ei ole esitetty eikä Valiokunnan kä-

sityksen mukaan tätä nykyä ole olemassa, varsinkaan mitä tulee törkeistä väkivalta- ja henkirikoksista tuomittuihin henkilöihin, jotka jo aikaisemmin ovat armahdustietä saaneet varsin huomattavia lievennyksiä rangaistuksiinsa. Valiokunta ei senvuoksi voi puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä. Mikäli kysymyksessäolevissa tuomioissa vielä mahdollisesti on olemassa epätasaisuuksia, jotka vaatisivat armahdustietä tapahtuvaa korjausta, olisi asia, siihen nähden että tuomittujen joukossa on erilaisista rikoksista tuomittuja, Valiokunnan mielestä parhaiten järjestettävissä yksityistapauksissa tapahtuvan harkinnan perusteella annettavalla armahduksella.

Sen nojalla, mitä edellä on lausuttu, Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hylkäisi esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen.

Tässä yhteydessä Valiokunta on käsitellyt myöskin ed. J. F. Aallon y. m. vuoden 1924 valtiopäivillä tekemän eduskuntaesityksen n:o 15, sisältävä ehdotuksen laiksi vuoden 1918 kansalaissodan johdosta rangaistuksiin tuomittujen henkilöiden armahdamisesta, ed. Nurmisen y. m. samoilla valtiopäivillä tekemän eduskuntaesityksen n:o 17, joka sisältää ehdotuksen laiksi vuoden 1918 luokkasotaan osaaottaneiden sekä sen jälkeen poliittisista syistä tuomittujen henkilöiden armahtamisesta ja vireillä olevien

tällaisten syytteiden raukeamaan jättämisestä, ja ed. Myllymäen y. m. näillä valtiopäivillä tekemän eduskuntaesityksen n:o 9, sisältävä ehdotuksen laiksi vuoden 1918 kansalaissodan johdosta tuomittujen henkilöiden kansalaisluottamuksen palauttamisesta.

Sen nojalla, mitä edellä on lausuttu Hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen johdosta, Valiokunta ehdottaa,

että myöskin kysymyksessäolevat eduskuntaesitykset hylättäisiin.

Helsingissä, maaliskuun 23 päivänä 1927.

Asiaa ovat Valiokunnassa käsitelleet puheenjohtaja Björk, varapuheenjohtaja Tuomioja, jäsenet Hakala, Haverinen, Huotari, Jacobsson, Jaskari, Lehto, Leino, Piitulai-

nen, Ruotzi, Saarelainen, Setälä, E. N., Tabell, Tukia ja Vehkaoja sekä varajäsenet Savolainen ja Zitting.

Vastalauseita.

I.

Kun emme voi yhtyä valiokunnan enemmistön päätökseen, joka asettuu kokonaan hylkäävälle kannalle hallituksen esittämään vuoden 1918 kapinaan osallisena tuomittujen henkilöiden armahtamisen suhteen, pyydämme ilmoittaa eriävän mielipiteemme. Kun kapinasta on jo kulunut yhdeksän vuotta ja viimeisen amnestialain säätämisestä lähes kuusi vuotta, olisi mielestämme täysi syy jatkaa amnestiatoimintaa ainakin hallituksen esittämässä laajuudessa palauttamalla kaikille esityksessä mainituille noin 1,175 henkilölle kansalaisluottamus ja täysi vapaus heidän tuomioissaan määräytyistä muista rangaistusseuraamuksista. Amnes-

tian alaisuuteen olisi siis laskettava myöskin ne henkilöt, jotka puhtaasti poliittisen syyn ohella ovat aikoinaan tuomitut jostakin yksityisluontoiseksi selitetystä rikoksesta, sillä emme voi myöntää valtiorikosoikeuksien päätöksille ehdotonta luotettavuutta.

Hallituksen esityksessä tarkemmin lausuttujen perustelujen nojalla ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi Hallituksen esityksessä n:o 93 ehdotetun lain eräitten osanotosta vuoden 1918 kapinaan tuomittujen henkilöiden armahtamisesta.

Helsingissä, maaliskuun 23 päivänä 1927.

T. Lehto.
Anni Huotari.

K. Hakala.
Anna Haverinen.

F. J. Leino.

II.

Hallituksen esityksen mukainen armahdus tulisi koskemaan kaikkiaan 1,175 henkilöä. Mainituista henkilöistä on 511 tuomittu valtio- ja maanpetoksesta, 196 valtiopetoksen ohella ryöstöstä, kiristämisestä y. m. sekä 468 valtiopetoksen ohella murhasta, taposta tai avunannosta niihin.

Kun puheenaolevien henkilöiden tekemät rikokset ovat näin erilaiset, ei myöskään heidän armahtamistaan voida oikeudenmukaisuutta silmälläpitäen toimeenpanna ottamatta huomioon sitä eroa, mikä on olemassa eri ryhmien välillä. Sen vuoksi en ole voinut pitää oikeana hallituksen esitystä, jonka mukaan armahdus myönnettäisiin kaikille

edellämainituille henkilöille, enkä myöskään Lakivaliokunnan enemmistön kantaa, jonka mukaan se kaikilta evättäisiin.

Kun nyt jo on kulunut lähes yhdeksän vuotta kapinan päättymisestä, voitaisiin armahdus mielestäni ulottaa kaikkiin vankiloista päässeihin, jotka eivät ole kapinan yhteydessä tehneet itseänsä syypäiksi mihinkään muuhun kuin valtiorikokseen. Puhtaasti poliittisille kapinarikollisille, jotka jo ovat kärsineet vapausrangaistuksensa tai päässeet ehdonalaiseen vapauteen, voitaisiin siten mielestäni myöntää täydellinen armahdus. Sitä varten olisi, kun kysymys on yleisestä, useihin satoihin nousevasta ryh-

mästä, säädettävä alempana ehdottamani laki.

Yleistä armahdusta ei sitävastoin olisi myönnettävä niille, jotka valtiorikoksen lisäksi ovat tehneet edellämainittua laatua olevan törkeän muun rikoksen. Se seikka, että joku on tehnyt tällaisen yksityisluontoisen rikoksen kapinan yhteydessä, silloisia sekasortoisia oloja hyväksikäyttäen, ei mielestäni puolla sitä, että tällaisille henkilöille niiden rangaistuslievennysten lisäksi, mitä he jo ovat saaneet, myönnettäisiin yleinen armahdus. Puheenaolevien rikollisten syyllisyys on niin erilainen, että heidän

armahtamistaan on kussakin tapauksessa erikseen harkittava. Mikäli valtiorikosoikeuksien tuomioissa näihin yksityisrikolliisiin nähden on epätasaisuuksia tai heidän armahtamisensa muuten katsotaan suotavaksi, voidaan asia tarkoituksenmukaisimmin järjestää yksityistapauksiin kohdistuvalla armahduksella.

Sen nojalla, mitä edellä olen esittänyt, saan kunnioittavimmin ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi näin kuuluvan lakiehdotuksen:

Laki

eräitten osanotosta vuoden 1918 kapinaan tuomittujen henkilöiden armahtamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään täten:

Ne rangaistuksensa loppuun kärsineet tai ehdonalaisessa vapaudessa olevat tai valvonnan alaisiksi rangaistuslaitoksen ulkopuolelle asetetut henkilöt, jotka valtiorikosoikeuksien tai, niiden tultua lakkautetuiksi, yleisten oikeuksien päätöksillä ovat tuomitut rangaistukseen yksinomaan osanotosta vuoden 1918 kapinaan tai sen yhteydessä teh-

dyistä rikoksista, lukuunottamatta niitä, jotka valtiorikoksen lisäksi ovat tehneet itsensä syyppääksi murhaan, murhan avunantoon tai yllytykseen, yksityisluontoiseen ryöstöön tai murhapolttoon, vapautetaan heille tuomitusta rangaistuksesta ja rangaistusseuraamuksesta.

Helsingissä, maaliskuun 23 päivänä 1927.

W. W. Tuomioja.

III.

Kun valiokunta, käsiteltyään hallituksen esityksen laiksi eräitten osanotosta vuoden 1918 kapinaan tuomittujen henkilöiden armahtamisesta, on hylännyt sen, sekä sen ohella ed. Nurmisen y. m. vuoden 1924 valtiopäiville jättämän eduskuntaesityksen laiksi vuoden 1918 luokkasotaan osaaotta-

neiden sekä sen jälkeen poliittisista syistä tuomittujen henkilöiden armahtamisesta ja vireillä olevien tällaisten syytteiden raukeamiseen jättämisestä, niin pyydän tämän johdosta saada esittää seuraavaa:

Ensiksi on otettava huomioon, että vuoden 1918 tapahtumain johdosta ei ole nostettu

syytteitä eikä langetettu tuomioita muita kuin punaisten puolella osallistuneita henkilöitä vastaan, vaikka lienee kyllin selvästi todettu, että valkoisten taholta tehtiin henkeen ja omaisuuteen kohdistuvia rikoksia suuremmassa mittakaavassa.

Toiseksi on syytä merkitä se tosiasia, että silloiset tuomiot annettiin n. s. valtiorikosoikeuksissa, joissa ei todistusten arvoa eikä syytteiden todenperäisyyttä liioin punnittu, samoin kun niiden lain tuntemus oli useimassa tapauksessa hyvin kyseenalaista.

Mutta samalla kun on jo korkea aika myöntää täydellinen armahdus vuoden 1918 tapahtumain johdosta tuomituille, on syytä ulottaa armahdus myös sen jälkeen poliittisista syistä tuomittuihin. Viime vuosien kuluessa on annettu satoja vuosia kuritushuonetta yksinomaan luokkanäkökohtiin nojautumalla. Kuvaavana esimerkkinä tästä

mainittakoon n. s. rauhanjulistajain juttu v. 1922, missä annettiin kymmenille Sosialistisen Työväenpuolueen jäsenille useita vuosia kullekin kuritushuonetta aivan oletta-
muksiin perustuvilla syillä. Tämä samoin kun muut samanluontoiset esimerkit puhuvat sen puolesta, että näihin tuomioihin olisi saatava Eduskunnan myöntämällä armahduksella — vaikka tosin osittain myöhästyneenäkin — oikaisua.

Ottaen edellämainitut seikat huomioon, olisi armahduskysymystä laajennettava siltäkin, mitä hallitus valiokunnan nyt hylkäämässä esityksessä on esittänyt. Sen vuoksi pyydän ehdottaakin,

että Eduskunta hyväksyisi ed. Nurmisen y. m. vuoden 1924 valtiopäiville jättämän eduskuntaesityksen N:o 17.

Helsingissä, 23 päivänä maaliskuuta 1927.

Emil Tabell.

